

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали

**XVI Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

29 березня 2024 року

**Одеса
ОДУВС
2024**

УДК 351.74
P68

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

P68 **Роль** та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали XVI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 29 березня 2024 р. Одеса: ОДУВС, 2024. 538 с.

УДК 351.74

© ОДУВС, 2024

парадигми використання особистих даних. Створення гармонійного законодавчого середовища вимагає поєднання гнучкості та точності, щоб не тільки ефективно регулювати, але й сприяти інноваціям. З іншого боку, визначальним є важливість міжнародного співробітництва та розроблення стандартів, що дозволяють уникнути юридичних перешкод для захисту персональних даних на глобальному рівні. Тільки шляхом спільних зусиль можна забезпечити повагу до особистої інформації та підтримувати цифровий прогрес. Невід'ємною частиною висновку є визначення потреби у постійному моніторингу та оновленні наукових та правових підходів до захисту персональних даних, оскільки технології постійно розвиваються, а потреби суспільства еволюціонують. Тільки через неперервну рефлексію та адаптацію можемо забезпечити ефективний захист особистої інформації у вимірах сучасного цифрового часу.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV Відомості Верховної Ради України. – 2003. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.10.2023).
2. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 17.10.2023).
3. Закон № 383 - Закон України від 03.07.2013 р. № 383-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи захисту персональних даних». <https://zakon.rada.gov.ua/go/383-18?shem=ssusba> (дата звернення: 17.10.2023).

ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Олена Володимирівна Церковна,

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Уляна Сергіївна Косарь,

*студентка 4-го курсу
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Говорячи про актуальність даної теми, неможливо оспорювати той факт, що моральна шкода громадянам України внаслідок збройної агресії РФ завдається ще з 2014 року, але від 24 лютого 2022 року вона набула ще ширших масштабів. Кожному українцю, в більшій чи меншій мірі було завдано душевних страждань. Згідно зі ст. 23 Цивільного кодексу України фізичний біль і страждання, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; душевні страждання, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; душевні страждання, яких фізична особа зазнала у зв'язку із

знищенням чи пошкодженням її майна; приниження честі та гідності фізичної особи завдають їй моральної шкоди [1].

В загальному, хоч і інститут відшкодування моральної шкоди закріплений в національному законодавстві, проте його практична реалізація породжує багато проблематичних питань, які потребують більш детального регулювання. На жаль, на даний час немає чітко врегульованих та відшліфованих механізмів та алгоритмів, за допомогою яких особа може отримати відшкодування моральної шкоди саме через агресію рф. Якщо відшкодувати майнову шкоду з практичного боку можливо, то питання відшкодування моральної шкоди породжує більше запитань, аніж відповідей.

До того ж, з огляду на те, що бойові дії на території України ще тривають, постають певні труднощі щодо відшкодування шкоди у формі репарації, контрибуції та ін. Безперечно, що після перемоги України буде розпочато процес відшкодування всієї шкоди, завданої рф.

Проте, деякі механізми відшкодування моральної шкоди все ж таки висвітлені в практиці Верховного Суду України.

Перш ніж перейти до огляду практики Верховного Суду щодо відшкодування шкоди, завданої війною, варто зазначити, що право на життя врегульоване статтею 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Незважаючи на норми статті 2 Конвенції та триваючу вже 10 років війну, на законодавчому рівні й досі не врегульовані підстави для відшкодування шкоди, заподіяної війною, та її процедура.

Необхідно зазначити, що актуальним є питання щодо того, хто зобов'язаний відшкодовувати завдану шкоду, Україна, як гарант позитивного матеріального обов'язку чи рф, як держава-агресор. Так, у справі № 423/847/20 позивачка звернулась до суду із позовом до Держави України в особі Кабінету Міністрів України, Державної казначейської служби України про відшкодування шкоди, завданої смертю фізичної особи і пораненням. У постанові від 08 лютого 2023 року у справі № 423/847/20 Верховний Суд погодився із висновками суду апеляційної інстанції про те, що відсутні підстави для відповідальності Держави України за неналежне виконання позитивного матеріального обов'язку щодо гарантування права на життя.

У справі № 233/2082/21 позивачка також звернулась до суду з позовом до Держави Україна в особі Кабінету Міністрів України, Державної казначейської служби України про відшкодування шкоди. Судами попередніх інстанцій встановлено, що внаслідок збройної агресії позивачка була вимушена залишити місце свого постійного проживання та є внутрішньо переміщеною особою. Позивачка зазначала, що через неможливість використання власної квартири їй було завдано збитки, які вона розраховує виходячи із середньої вартості оренди подібної квартири за період неможливості користування майном на тимчасово окупованій території. Крім того, у зв'язку із необхідністю прилаштовуватись до нових умов життя, шукати додаткові кошти на оренду житла їй завдано моральної шкоди.

Проаналізувавши практику ВСУ, можна дійти висновку про те, що за завдання моральної шкоди не може бути відповідальною Україна, оскільки позивачі постраждали від дій рф.

Досить цікавою є судова практика відшкодування моральної шкоди саме шляхом подачі позовів до рф, але тут є проблематичним те, що кожна держава має та званий «судовий імунітет», який гарантується ст. 79 ЗУ «Про міжнародне приватне право».

Проте, ситуація кардинально змінилась після прийняття Верховним Судом Постанови від 14 квітня 2022 року у справі №308/9708/19. За обставинами цієї справи, жінка звернулася до суду з позовом до рф про відшкодування моральної шкоди у зв'язку із загибеллю на війні чоловіка. Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову, посилаючись на те, що рф не може бути відповідачем по справі з огляду на інститут «судового імунітету». Апеляційним судом було зупинено провадження у справі. Не погоджуючись із цією позицією, позивачка звернулася до Верховного Суду. Переглядаючи справу в касаційному порядку, Верховний Суд зазначив: «Після початку війни в Україні з 2014 року суд України, розглядаючи справу, де відповідачем визначено рф, має право ігнорувати імунітет цієї країни та розглядати справи про відшкодування шкоди, завданої фізичній особі в результаті збройної агресії рф. З огляду на те, що в Україні введено воєнний стан, у зв'язку з триваючою повномасштабною збройною агресією рф проти України, чим порушено її суверенітет, отримання згоди рф бути відповідачем у цій справі наразі є недоречним. Зупинення провадження у справі призведе до безпідставного зволікання з розглядом справи, що не сприятиме якнайкращому захисту інтересів позивача». Висновок Верховного Суду докорінно змінив судову практику. З моменту його прийняття в українських судах стрімко зросла кількість позовів проти рф. Більшість таких позовів наразі задовольняються судами [5].

Отже, в Україні на законодавчому рівні й досі не врегульовано питання відшкодування моральної шкоди, заподіяної фізичним особам внаслідок війни. У зв'язку з цим, фізичні особи змушені шукати захисту в судах, апелюючи в деяких випадках невиконанням державою обов'язків по забезпеченню їхніх прав. Міжнародні суди і трибунали також мають обмежену компетенцію і не пропонують ефективного механізму виконання рішень. Можливо, після перемоги України будуть реалізовані шляхи та способи відшкодування завданої шкоди на національному та міжнародному рівнях, але наразі дана проблема породжує більше питань, аніж відповідей.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст.23. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

3. Огляд практики Верховного Суду щодо відшкодування шкоди внаслідок війни: веб-сайт. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ru/analytics/219512_oglyad-praktiki-verkhovnogo-sudu-shchodo-vdshkoduvannya-shkodi-vnasldok-vynilyad-praktiki-verkhovnogo-sudu-shchodo-vdshkoduvannya-shkodi-vnasldok-vyni

4. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. ст. 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

5. Можливості та перспективи індивідуальних позовів проти рф – веб-сайт. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/mozhlyvosti-ta-perspektivi-individualnih-pozoviv-proti-rf.html>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ РОДИН ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: АНАЛІЗ СВІТОВИХ ПРАКТИК

Цюпка Дар'я,

*здобувачка вищої освіти 3-го курсу 307 взводу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування*

Сучасні воєнні конфлікти поставили перед суспільством надзвичайні виклики, зокрема щодо забезпечення соціального захисту військовослужбовців та їхніх родин. Україна, знаходячись в умовах воєнного стану, стикається з особливо складними умовами, де родини військових, що перебувають на передовій, зазнають великого стресу та ризику втрат. Війна також призводить до масової евакуації мирного населення, що потребує негайної соціальної підтримки.

Уряд України вживає багато заходів для забезпечення соціального захисту цих категорій населення, включаючи фінансову допомогу, медичне обслуговування, житлову підтримку та психологічну реабілітацію. Державні програми спрямовані на адаптацію та підготовку військовослужбовців до повернення до мирного життя.

Невід'ємною частиною ефективного соціального захисту є створення умов для успішної реінтеграції військових у цивільне життя. Це включає доступ до освіти, ринку праці та підтримку підприємництва. Забезпечення соціального захисту родин військовослужбовців не лише сприяє їхньому благополуччю, а й є важливим для забезпечення стабільності та військової готовності країни в цілому. Вирішення цієї проблеми стає надзвичайно актуальним у сучасному геополітичному контексті, де загрози безпеці вимагають зосередженого підходу до підтримки сімей військовослужбовців.

На думку І. І. Ліпатова, С. В. Белая, В. С. Васищева в умовах збройної агресії проти України одним із першочергових питань, які заслуговують на увагу є проблема соціального захисту сімей військовослужбовців у контексті воєнних дій та мобілізаційної готовності. Вчені констатують, що наявні дослідження не охоплюють усі аспекти цього питання та не забезпечують повного розуміння його сутності. Забезпечення соціального захисту сімей військо-

Пашенко О.М.	
ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКУ КООПЕРАЦІЮ	442
Резніченко С. В., Гринишена Р. С.	
НЕДІЙСНІСТЬ ПРАВОЧИНІВ	444
Сахно В. М., Церковна О. В.	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСТНІСТЬ	446
Середницька І.А., Марола К.В.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ УСИНОВЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ...	448
Ткаченко О. В., Бортнік О. Г.	
ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА	451
Холод О. М., Дришлюк В. І.	
СУДОВА ПРАКТИКА У СПРАВАХ ПРО ВИТРЕБУВАННЯ МАЙНА В ПОРЯДКУ СТ.388 ЦК УКРАЇНИ.....	453
Хоменко А. Р.	
ПРАВО ТА ШЛЯХИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	456
Церковна О. В., Косарь У. С.	
ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	458
Цюпка Д.	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ РОДИН ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: АНАЛІЗ СВІТОВИХ ПРАКТИК	461
Черевко В. В., Кучер В. О.	
ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ	465
Басараб С. А.	
ГОТОВНІСТЬ СЛІДЧОГО ДО ВЗАЄМОДІЇ З ПОСТРАЖДАЛИМИ ВІД ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ	467
Білоусов А. В.	
РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ	470
Ізбаш К. С.	
СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ	474
Медведєва В.М., Янковий М.О.	
ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ	476
Сокалюк В.П.	
СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ ТА ВНУТРІШНЄ ПЕРЕКОНАННЯ СУДДІ ПРИ УХВАЛЕННІ РІШЕНЬ	478
Пташенко С. І.	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	489